Universal Declaration of Human Rights - Dendi

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR* in *Unicode* project, http://www.unicode.org/udhr.

ÃDUNIYA KULU BƏRƏ DAAMA BEIYANIYOM

SENNI ZIIGO

Ka simma nna buricinitere ka n boro ŋwene iyaali bei nna daama duuri ka boro fo su hini ka hoŋu n se ya bara boŋo duuri nna laakari kaniyom ãduniya kuna,

Ka simma nna ka boro daama duuri bara hei fo ka sariya hima a ma ceruma ka boro morani nna tilaasi guruje nna meiyom berekete nna kwene boro futu,

Ka simma nna naane ka ãduniya zamaa sariya nyâ dam daama duuri ga buricinitere nna boro jirima boŋo nna kwene daama ka a gono weiboro nna haruboro ciyom afo gonouom kuna,

Ka simma nna ka bine a hima go rokasine henno ma gono ganna nna ganna nmaaniyo binni n hãnu kulu moojine kweiyom dirou ga,

Ka simma nna ka ãduniya zamaa diya mariga beeri, tabataniyom mɛɛfo ceejiyom ka n baa ãduniya ganna zamaa kulu ma tɔ daama duuri hini ga nna a zaamani safu nwaani nwaani ka n damyom nna daama duuri ko ga a jirimani ko beiyom tɔntɔni ceeji a bɔŋɔ,

Ka simma nna ka ãduniya zamaa marga beeri tutu ka nŋayo ba mɛɛ cinɛyo kulu cii kawa bɔrɔ ŋwɛnɛ ãduniya daama duuri hini ga,

Ka simma nna ka mɛɛcinɛyo cimaniyo ya ba nam daama duuri gweiyo ma dira dei-dei,

ãduniya zamaa marigã beiyani bərə ŋwɛnɛ daama duuri ãdininya kuna gwei cirici ka a hima zaamani an kokari kǎ ci tɛɛntɛ n ŋmaarɛ ba mani za couyom hini kuna beiyom ceejiyom, ga, bərə kulu ma mɛɛ cinɛ di ci a ŋwɛnɛ ganna zamaayom kulu mə ma duwa ka geeri tila cirici wə ga. Za ganna ŋmaani ŋmaaniyom kuna hali an to ãduniya zama kulu.

ASARIYA SINTE (1)

Aduniya kuna n gu ibuna damayo hei no dei-dei nn daama nna n burucinitere fo, n lasabu nna laakari ya nam nn mo huro cere kuna nyanze tere bonoo.

ASARIYA HINKANTE (2)

Baa mei hima a ma gonna daama nna bonoo meiyom zana ka daama bei beiyaniyom mee cine na a siriyani dimi fisou yo ma sii. A sii nna n ma ci wo no gaa kwaare wo no gaa bii wo no weiboro wo no haruboro.

A sii nna cinɛ fisɔuyom; a sii nna adiini fisɔuyom a binɛ sii nna siyasa fisɔuyom.

ASARIYA HINZANTE (3)

Bərə kulu gonna hunayom nna bəŋəə meiyom nna bəŋəə naaneyom daama.

ASARIYA TAACINTE (4)

Boro fo na hima an ci boro fo se tam dee bine n ma mooriya berekete. A ganna no n honu tamtere nna mooriyayom berekete ba hini fo ga.

ASARIYA GUNTE (5)

N su bərə fə wahalani, n su ga cεεnani n binε su ga kamani.

ASARIYA IDDUNTE (6)

Sariya ganna baa mani boro gono a hima an saria ganna.

ASARIYA IYENTE (7)

Iri kulu afə sariya məjine ya nə bine sariya di gu iri kulu ceruma.

ASARIYA AIYAAKUNTE (8)

Batume gono bamei se dee boro na sariya daali n ma cee goosi sariyayo di mojine ka yii ko beiyom.

ASARIYA EGANTE (9)

Hini sii boro fo se a ma hacine dii ka daabu bu a ma gei, dee bine a ma kaa kwaara ka na cii taalifo boqo.

ASARIYA WEINTE (10)

Hini gono bamei se an goosi ce; goosi ka a ba hini ka a no cimi bu a ma tagarani a daama nna a tilasi bɔ̃ŋɔ.

ASARIYA WEICINIFONTE (11)

- 1. Ba n taali damyom nga se goosi ma a ciba n faaba kwe yo mojine n ma du ka n ci taali kwe.
- 2. A sii na n ma boro no taali daa fo bono ka sariya dom na a jisi. Ya no binε hãŋa gunguyom ka a bisa sasariya sii. Sariya zaka ya hima hãŋa gunguyom.

ASARIYA WEICINI HINKANTE (12)

Boro fo su mee dam boro fuu senni kuna berekete. Ya no bine boro fo sii nna a ma haŋasine jirima zobu. Sariya bamei ceruma nna alaamari zaŋa yayo.

ASARIYA WEICINI HINZANTE (13)

- 1. Daama gono bamei se a ma kwei nunu ka a baa kulu.
- 2. A ma gɔrɔ kwaara ka a sawayom a sɛ a ma tunu saa ka a binɛ baa.

ASARIYA WEICINI TAACINTE (14)

- 1. Bamei ka sanani na n gaari n kwaara kuna daama gono n se n ma gana kwaara nwaani ka hini ceeji n ma n ta yoo.
- 2. Daama di su go n daabu dee a bara nna boro wii ou bine daa berekete fo yo ka ãduniya zamaa mariga beeri honu.

ASARIYA WEICINI GUNTE (15)

- 1. Bamɛi kulu hima a ma gonna dimi.
- 2. N su hini ka honu bərə sɛ a dimi takii bənə.

Asariva weicini iduntɛ (16)

- 1. Dee boro kǎ to balaga a sii nna ma dimi nna adiini fisou wei nna haru sɛ domi daama fo di no n kulu gonna za n hiije waati hali n fefeiyom saa.
- 2. N su hini ka hiije hou ka a na ci nna n boro hinka kulu bakasine.
- 3. Iyaali ya bara zaamani safu ci cirici a ganna no gominanti ga a ceruma.

Asariya weicini iyentɛ (17)

- 1. Bamɛi, n bəŋɔ̃ fə nə, noo zamaa nə, daama gono wə gonna duuri.
- 2. A sii n ma bərə gana a duuri takii bənə.

Asariya weicini iyaakunte (18)

Bamɛi kulu gonna daama lasabu, ga, diayom kuna nna adiini ganayom ga n binɛ ba hini ka baaru n bɔŋɔ fɔ ɔu noo zamaa ko ga loo zaṇa ka a sawa noo sɛ.

Asariya weicini ɛgantɛ (19)

Bamɛi kulu gonna lasabu nna senni daama. A sɛ ganna nɔ bɔrɔ su ba hɛifɔ senni ɔu lasabu ko dirigoyom hɛi ka a binɛ ba senni kulu hini ka sei ba mani.

Asariya warankante (20)

- 1. Bamɛi kulu gonna kummayom nna igwe kuna gonoyom daama.
- 2. N su boro tilasi igwɛ fo kuna wuroyom.

Asariya waranka cinifənte (21)

- 1. Bamɛi gonna daama a ma wuro a kwaara senni kuna a bəŋə əu a barani ka a fisəu.
- 2. Bamɛi kulu afɔ bɔŋɔ gonna daama a ma gwei tɛ a kwaara gominanti sɛ.
- 3. Hei ka zamaa zaa ya bara kwaara yiiko. Zaayom di mo bara ka nna a tete biri.

Asariya waranka cini hinkante (22)

Ni ka kulu n gono zamaa kuna hima no n ma gonna zamaa di naane daama. A ma du kŏ bara n bukaata mŏ biyayom zaa almani nna taadayo daama duuri hini ga heiyo wo kulu nna kwaara zaama gaabi nna bine goro ka sine heinno kwarayo ŋwene alkawali hini ga. Ka simma nna zana ka mete yaasi kwaara fo fo na ŋwene almani siriyani.

Asariya waranka cini hinzante (23)

- 1. Bamei gonna daama a ma gwei ka ă baa fisou. Ya no bine n ga a ceruma nna gwei zaŋei.
- 2. Bamɛi munaafinsi baasi gonna gwei ka n tɛ banayom daama.
- 3. Ni ka n gwei te kulu gonna banayom dei-dei daama ka a ba to ni n ma n ŋwene iyaali koto nna beere boŋo.
- 4. Bamɛi gonna daama a ma gweiteeriyo zogi taayom igwε safu jisi a binε ba hini ka a bɔŋɔ dam a fɔ ŋwaani ku na a bɔŋɔ bukaata fansayom ganna.

Asariya waranka cini taacinte (24)

Bamei gonna gwei hinanzobu nna həəre daama gwei keiyaniyom zaka nna gwei hinanzobu kuna banayom saa nna saa.

Asariya waranka cini gunte (25)

- 1. Bamɛi gonna jisiri daama ka a ba hini ko ga ŋwɛnɛ alaafia nna a iyaali kulu cɛruma nna, zaa ŋwaari, taafɛ, fuu nna baabuyom. Dee a bara sariti ya du ni ɔu binɛ gwei ya sara musiiba ya na n zeeri, zeenɛ nɔ, dee binɛ arooba fɔ ka a na ci n saabu a bara tilasi n ma duwa tɛɛ mako daama.
- 2. Wei kunu kweiyo, koo ŋwɛɛrayo gonna tɛɛmako nna kulayom daama. Koo kulu ka nna hɛi hiije bɔŋɔ, ka du ka nam nŋa ka n hɛi hiije si bɔŋɔ nn kulu gonna kulayom daama.

Asariya waranka cini idunte (26)

- 1. Bamɛi gonna couyom daama. Couyom di ma du ka bara tilasi faala bɔŋɔ za coubugu cɛɛnɛ ka kwei sasa wantɛyo kammɛ gwei dendeniyom coubugu nŋa cɛrɛ hima n ma feeri bamani. Coubugu beeri n ma nŋa feeri nunu ka a hima.
- 2. Couyom di ma bara heifo ka a moo feeriyom nna jiri ma nufi daama duuri hini ga a ma ci saabu suuru nna kwaasitere ma tee dimiyo nna adiiniyo binni laakari kaniyom nna wadaata ma te bamei se.
- 3. Nyaa nna baabe gonna daama n ma couyo ka n baa fisou n kõyo se.

Asariya waranka cini iyente (27)

- 1. Bərə kulu gonna daama a ma wuro a dimi taada kuna ka a hukumsi.
- 2. Bamɛi gonna daama taadayo kuna a ma a kaayom taago liiba ŋwaa; tila kaayom nɔ, ɔu hɔɔrɛ taagɔ.

Asariya waranka cini iyaakunte (28)

Bərə kulu gonna daama a ma tɛ hɛi ka kwaara nna kwaara binni, nunu birijiyom ma si. Laakari kaniyom nna bəŋə mɛiyom mo gono zaṇa ka nna beiyani bərə ãduniya daama tila kuna a ma duka bara məəriyantɛ.

Asariya waranka cini egante (29)

- 1. Bərə gonna tilasiyo zamani ka kuna a gono. Zamani di ka kuna a fələnku bərə tere nna a jirima hini ka te.
- 2. A daama nna a boŋo mɛiyom looyom kuna no sariya tikitɛ a sɛ a ma duwa ko boro cinniyo daama nna n boŋo mɛiyom bei n sɛ. Macɛrɛsɛ mo gono bamɛi sɛ.
- 3. N su ba hini ka daama nna boqo meiyo di loo ka na cii zaqa ka yaasi ãduniyakwaara diyayo marigayom na a jisi.

Asariya waranzante (30)

Beiyaniyom wə looyom ga siriya fə sii ka a ba nam kwaara fə su safu fə dee binɛ bərə ma tunu ka kəənɛ ko ceeji gãnna zamaa ma daama duuri nna bəŋə meiyom di ka n dam tila kuna saabu.